

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
**МИКОЛАЇВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**
54001 м. Миколаїв, вул. Адміральська, 4-а, тел./факс 37 85 89
<http://www.moippo.mk.ua>, e-mail: moippo@moippo.mk.ua

Від 30.05.2018 № 7004/15-21

на № _____ від _____

Начальникам органів управління
освітою місцевого самоврядування,
керівникам науково-методичних установ,
інтернатних закладів освіти

Про обласний науково-практичний семінар
«Формування культури прав людини
в умовах сучасного освітнього простору»
(до 70-ї річниці із дня прийняття
Загальної декларації прав людини)

На виконання Національної стратегії у сфері прав людини та Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, до 70-ї річниці із дня прийняття Загальної декларації прав людини, відповідно до річного плану роботи Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти протягом травня – листопада 2018 року на базі МОІППО організуватиметься та проводитиметься обласний науково-практичний семінар «Формування культури прав людини в умовах сучасного освітнього простору» (далі – Семінар).

Мета заходу полягає у розвитку громадянської компетентності та культури прав людини учасників освітнього процесу, утіленні цінностей прав людини, відзначенні ролі міжнародних стандартів прав людини, активізації науково-методичних засад навчання прав людини.

Семінар передбачає два етапи:

I. Творчий (дистанційний) етап – протягом травня – вересня 2018 року.
У ході нього учасники здійснюватимуть:

- опрацювання рекомендованих матеріалів (додаються);
- підготовку авторської роботи (модель уроку чи виховного заходу / тези про результати наукового дослідження з проблематики прав людини / опис педагогічного досвіду вчителя (закладу освіти) з питань освіти з прав людини) – для публікації у збірці матеріалів Семінару;
- формулювання запитань для експертів та основних проблем викладання прав людини у школі (із власного досвіду) – для комунікаційної платформи, яка відбудеться на II етапі.

II. Комунікаційний (очний) етап – листопад 2018 року. Він передбачає:

- презентацію «Права людини: історико-правовий вимір»;
- роботу комунікаційної платформи, у ході якої учасники можуть поставити запитання експертам та обмінятися досвідом щодо навчання прав людини;
- презентацію збірки матеріалів Семінару.

До участі у Семінарі запрошуються науковці, педагоги-практики (учителі історії та правознавства), аспіранти, студенти і магістранти закладів вищої освіти, співробітники науково-методичних установ, представники громадських об'єднань.

За результатами роботи у ході Семінару учасники отримають сертифікати, які засвідчують підвищення їх кваліфікації в обсязі 30 годин (24 години дистанційно, 6 годин очно). МОІППО здійснює відповідну діяльність згідно з ліцензійними умовами. Участь у Семінарі безкоштовна.

Для участі в заході необхідно заповнити реєстраційну форму за посиланням: <https://bit.ly/2L49K8x>. Творчі роботи та запитання до експертів комунікаційної платформи слід надіслати до 24 вересня 2018 року на електронну адресу: nina.storchak@moippo.mk.ua із позначкою «на семінар». Оргкомітет підтверджуватиме одержання матеріалів.

Надіслані учасниками творчі роботи повинні відповідати таким вимогам:

- обсяг – до 10 сторінок формату А 4 для методичної розробки, до 4 сторінок для тез наукового дослідження; шрифт – Times New Roman, розмір 14 pt.; міжрядковий інтервал – 1,5, абзацний відступ – 1 см;
- інформація про автора (ПІБ повністю, місце роботи, посада, науковий ступінь, учене звання – за наявності) та назва роботи;
- у разі підготовки методичної розробки уроку – дотримання структури компетентнісного уроку;
- у разі підготовки тез про результати наукового дослідження (з проблематики прав людини) – загальна постановка і актуальність проблеми, короткий виклад основного матеріалу дослідження, висновки, список літератури у порядку згадування джерел відповідно до стандартів бібліографічного посилання (ДСТУ 8302:2015);
- допускається використання схем, таблиць, фотографій, малюнків.

Тексти публікуватимуться в авторській редакції. Дотримання правил академічної доброчесності є обов'язковим.

Про дату і місце проведення комунікаційного (очного) етапу учасники будуть поінформовані окремо.

Контактна особа: Сторчак Ніна Анатоліївна, тел.: (0512) 37 85 89, (050) 182 89 53, (093) 637 85 99, e-mail: nina.storchak@moippo.mk.ua.

Додаток: на 4 арк.

Т. в. о. директора інституту

С. М. Негара

Сторчак 37 85 89

Інформаційні матеріали,
рекомендовані для врахування учасниками науково-практичного семінару
«Формування культури прав людини в умовах сучасного освітнього простору»
під час підготовки авторських робіт

I. Положення, важливі для розуміння сутності прав людини та формування культури прав людини:

1) Права людини є правовими *можливостями*. Їх закріплення в законодавстві не означає стовідсоткового втілення у реальності. Для цього потрібні різноманітні умови – ініціатива та зусилля самого громадянина (особи, яка є його представником), вчасне звернення, юридична грамотність або, принаймні, правова обізнаність особи, наявність економічних ресурсів для забезпечення права, зокрема бюджетного фінансування (якщо воно вимагається для реалізації конкретного права), сумлінність і добросовісність посадової особи тощо.

2) Права особи звичайно поєднуються з обов'язками. Один із найголовніших обов'язків – не посягати на права, свободи, честь і гідність інших людей (ст. 68 Конституції України).

3) Держава *створює умови* для захисту прав людини. Ними є: наявність законодавства, у якому закріплені конкретні права та засоби їх захисту, діяльність судів і правоохоронних органів, притягнення до юридичної відповідальності, гарантування участі захисника (адвоката) в юридичному процесі, безоплатна правова допомога, надання соціальних послуг за бюджетні кошти тощо.

Але для захисту прав людини необхідні й зусилля самої особи: звернутися за захистом, обрати компетентний орган, проконсультуватися, подбати про докази, самому дотримуватися законодавства та використовувати правові форми поведінки (наприклад, якщо закон заздалегідь вимагав письмової форми договору або згоди батьків на дії дитини – цього слід було дотримуватися з метою запобігання порушенню прав).

4) «Культура прав людини» передбачає розуміння й утілення цінностей прав людини.

Детальніше див.:

Сторчак Н. А. Основи навчання прав людини : навчально-методичний посібник / Н. А. Сторчак. – Миколаїв : ОІППО, 2013. – С. 34–37, 61–62.
<https://bit.ly/2kyXy4k>.

II. Сучасні юридичні підходи в галузі прав людини:

1) Сучасна людина має сучасні, новітні права. Сформувалися права четвертого покоління – інформаційні та соматичні. *Обговорення окремих із них з учнями може бути визнано вчителем недоцільним.*

Детальніше див.:

Барабаш О. О. Четверте покоління прав людини : загальнотеоретична характеристика <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/32955/1/35-213-217.pdf>

Аврамова О. Четверте покоління прав людини : постановка проблеми <https://bit.ly/2sgfk0m>.

Крилова Д. Четверте покоління прав людини в контексті взаємозв'язку правових та моральних норм <http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2017/2/6.pdf>

2) Сьогодні права людини існують як оф-лайн, так і он-лайн. Про права людини в Інтернеті та їх захист детальніше див.:

Посібник з прав людини для Інтернет-користувачів <https://rm.coe.int/16802e3e96>.

Закладки : посібник з протидії мові ненависті он-лайн через освіту з прав людини https://www.nohatespeechmovement.org/public/download/Bookmarks_UA.pdf

3) Розширюється практика застосування несудових механізмів захисту прав.

Звісно, права і свободи людини і громадянина захищаються судом, але судова процедура є складною, тривалою, вимагає сплати судових витрат тощо. До того ж суд – не єдиний орган захисту, у багатьох випадках людина може скористатися іншими, несудовими шляхами. Права людини захищають також депутати, Президент України, органи виконавчої влади, правоохоронні органи, громадські організації, профспілки та ін. Спеціально для захисту прав людини існує омбудсмен. Так, в Україні діє Уповноважений Верховної Ради з прав людини, а також спеціалізовані омбудсмени – Уповноважений Президента України з прав дитини, Уповноважений Президента України з прав людей з інвалідністю, Уповноважений з питань дотримання прав внутрішньо переміщених осіб та ін. Новим Законом України «Про освіту» передбачено існування освітнього омбудсмена, який призначається Кабінетом Міністрів України.

Одним із прикладів позасудового механізму є медіація (розв'язання конфлікту за допомогою посередника). Медіаторами можуть виступати адвокати, нотаріуси, третейські судді, профком, комісія із трудових спорів, служба посередництва та примирення, сертифіковані медіатори тощо. *Розв'язання конфліктів у закладі освіти можливе за допомогою шкільної медіації.*

4) Активізується суспільна (громадська) участь у сфері реалізації та захисту прав людини. Проявами цього є діяльність громадських організацій, громадських активістів, волонтерів, правозахисників, місцевої громади, звичайного громадянина тощо. *Відповідні приклади можуть бути наведені самими учнями.*

5) Все ширше застосовується підхід, заснований на правах людини.

Детальніше див.:

Сторчак Н. А. Основи навчання прав людини : навчально-методичний посібник / Н. А. Сторчак. – Миколаїв : ОППО, 2013. – С. 32–33.
<https://bit.ly/2kyXy4k>

Про цей підхід йдеться у Національній стратегії у сфері прав людини:
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/501/2015>.

За цим підходом сьогодні здійснюються оцінка рішень, дій або бездіяльності, офіційних документів, політики тощо. *Його може бути застосовано й до аналізу ситуацій зі шкільного життя.*

6) Права людини і рівний доступ до їх реалізації мають усі. Це поширюється й на осіб із особливими потребами, внутрішньо переміщених осіб, представників національних меншин тощо. *На це доречно звертати увагу в ході навчання прав людини в школі.*

III. Особливості освітнього процесу в ході навчання прав людини:

1) Права людини та пов'язані з ними знання, уміння, навички, ставлення є складовою громадянської компетентності, яка визнана Концепцією «Нова українська школа» як ключова. Крім того, навчання прав людини в сучасних умовах нерозривно пов'язане із соціальною, інформаційно-цифровою та іншими ключовими компетентностями.

2) Доцільним є введення та розкриття понять «культура прав людини» та «підхід, заснований на правах людини».

3) У ході розробки моделі навчального заняття доцільним є дотримання вимог до компетентнісного уроку.

Детальніше див.:

Ремех Т. О. Практичний довідник учителя правознавства / Т. О. Ремех, О. Л. Пишко, Л. М. Буцька та ін. // Історія та суспільствознавство в школах України: теорія та методика навчання. – 2018. – № 1. – С. 1–112.

4) У ході навчання прав людини важливе значення мають діяльнісна та аксіологічна складова, безпосередня робота з текстом нормативно-правових актів.

Акцентування ціннісного компонента та позитивного досвіду у сфері прав людини може здійснюватися через проектну діяльність учнів – наприклад, підготовку презентації «Що батьки роблять для забезпечення моїх прав?», відео «Як у школі дотримуються права людини?» тощо.

5) Розвиток медіаграмотності учасників освітнього процесу. При доборі вчителем медіаресурсів до заняття або у ході пошуку та опрацювання учнями інформації про права людини у медіаджерелах доречно враховувати рекомендації щодо роботи з медіаінформацією.

Детальніше див.:

Медіаграмотність на уроках суспільних дисциплін: посібник для вчителя / за ред. В. Іванова, О. Волошенюк, О. Мокрогуза, К. : Центр вільної преси, Академія української преси, 2016, 201 с. <http://www.aup.com.ua/upd/mo.pdf>

Бакка Т. Медіаграмотність та критичне мислення на уроках суспільствознавства: посібник для вчителя / Т. Бакка, О. Бурім, О. Волошенюк, Р. Євтушенко, Т. Мелешенко, О. Мокрогуз; За ред. В. Іванова, О. Волошенюк. – К: ЦВП, АУП, 2016. – 243 с. <http://www.etnolog.org.ua/pdf/stories/pidruchnyky/2016/voloshenuk-2.pdf>

б) Необхідним є застосування наскрізного підходу в навчанні прав людини – у навчальній та виховній роботі, на уроках із різних предметів, із різних тем тощо. У такий спосіб формується громадянська компетентність як ключова.

Т. в. о. директора МОІППО

С. М. Негара